

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane	Preporuke za postupanje s ciljem sprječavanja pojave bolesti COVID-19 – proizvođačima hrane u Republici Hrvatskoj	25.3.2020.
--	---	------------

Preporuke proizvođačima hrane o postupcima s ciljem sprječavanja pojave infekcije COVID-19, te načinu postupanja u slučaju pojave bolesti

Uvod:

Novi koronavirus koji se pojavio 2019. godine nazvan je SARS—CoV-2, otkriven je u Kini krajem 2019. Bolest uzrokovana tim virusom naziva se COVID-19. Virus se širi s osobe na osobu (prijenos s čovjeka na čovjeka). Širenje virusa je izravnim kontaktom sa zaraženom osobom, kapljičnim putem (kihanje, kašljanje) i dodirrom predmeta i površina izloženih virusu. Rukovanje se smatra bliskim kontaktom za širenje bolesti koje se prenose kapljičnim putem, te se zbog toga preporučuje da se ljudi što manje rukuju, jer se time smanjuje rizik potencijalnog prijenosa bolesti koje uzrokuje novi koronavirus i drugih bolesti koje se prenose tim putem. Koliko je poznato, virus može uzrokovati simptome, poput:

- povišene tjelesne temperature
- kašlja
- otežanog disanja
- bolova u mišićima i
- umora

U težim slučajevima javlja se teška upala pluća, sindrom akutnog otežanog disanja, sepsa i septički šok koji mogu uzrokovati smrt pacijenta. Osobe koje boluju od kroničnih bolesti podložnije su težim oboljenjima.

Cilj:

Ministarstvo poljoprivrede je zaprimilo mnogobrojne upite i zamolbe proizvođača hrane te poglavito malih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG-a) za izradom upute koja bi im dodatno pojasnila i objedinila preporuke koje izdaje Hrvatski zavod za javno zdravstvo s ciljem zaštite zdravlja ljudi i organizacije svojih poslovanja tijekom epidemije izazvane virusom

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane	Preporuke za postupanje s ciljem sprječavanja pojave bolesti COVID-19 – proizvođačima hrane u Republici Hrvatskoj	25.3.2020.
--	---	------------

SARS—CoV-2, koji uzrokuje bolest naziva COVID-19. a, naročito nastavno na potencijalni problem nedostatka radnika u slučaju širenja bolesti i obolijevanja većeg broja svojih radnika.

U tu svrhu Ministarstvo poljoprivrede je izradilo ovu kratku opću preporuku poljoprivrednim proizvođačima/proizvođačima hrane vodeći se do sada donesenim Odlukama Stožera CZ i preporukama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo čiji linkovi na upute su sastavni dio preporuke

Osnovne preporuke:

Vežano na trenutnu epidemiološku situaciju pojave i širenja SARS-CoV-2 infekcije (COVID-19) u Republici Hrvatskoj, kao i o postupcima za sprječavanje pojave bolesti i omogućavanje kontinuirane proizvodnje hrane, naglašavamo određene dosad poznate činjenice:

1. U svrhu zaštite zdravlja ljudi na radnom mjestu, u svakom segmentu poslovanja, potrebno je provoditi temeljne higijensko – sigurnosne postupke, u skladu s preporukom Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo:

<https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/02/Uputa-poslodavcima-i-radnicima-o-postupanju-vezano-uz-koronavirus.pdf> , odnosno

<https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Dodatne-upute-za-pojedince-kolektive-i-poslodavce.pdf>,

Prostorije i opremu je potrebno redovito prati i dezinficirati u skladu sa preporukama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo

<https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Ciscenje-i-dezinfekcija-prostorije-bez-oboljelih-od-COVID-19-5.3.2020..pdf>

Pranje i dezinfekcija ruku ključni su za sprječavanje infekcije. Što češće je potrebno prati ruke, a obavezno prije i nakon pripreme hrane, prije jela, nakon korištenja toaleta, nakon dolaska izvana, nakon čišćenja nosa te uvijek kada ruke izgledaju prljavo. Ruke treba prati temeljito sapunom i vodom najmanje 20 sekundi. Kada sapun i voda nisu dostupni možete koristiti dezinficijens koji sadrži najmanje 60% alkohola. Virus ulazi u tijelo kroz oči, nos i usta. Stoga ih ne treba dirati neopranim rukama.

Uputu za pravilno pranje ruku izradio je Hrvatski zavod za javno zdravstvo i dostupno je na poveznici

https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Pranje_ruku_.pdf

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane	Preporuke za postupanje s ciljem sprječavanja pojave bolesti COVID-19 – proizvođačima hrane u Republici Hrvatskoj	25.3.2020.
--	---	------------

2. Organizaciju poslovanja i redovnog rada u objektima u poslovanju s hranom ili hranom za životinje, potrebno je u što većoj mjeri prilagoditi preporučenim sigurnosnim mjerama.
3. Svi poslodavci su dužni o svim mjerama zaštite upoznati sve zaposlenike te moraju osigurati pridržavanje i provedbu priloženih uputa u što većoj mjeri, posebice u dijelu koji se odnosi na opće i specifične mjere zaštite.
4. Poslodavac je dužan osigurati radniku uvjete za rad na siguran način, koji ne ugrožava zdravlje radnika, u skladu s posebnim zakonom i drugim propisima, u ovoj situaciji na isti način kao i u redovitim uvjetima.
5. Sukladno Odluci o proglašenju epidemije bolesti COVID–19 te obvezama iz Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, poslodavac je dužan pratiti upute Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ) te preporuke Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske i drugih nadležnih tijela. Poslodavac treba redovito pratiti objave na stranicama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo na linku *Koronavirus – najnovije preporuke* <https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/koronavirus-najnovije-preporuke/>, radi ažuriranja s najnovijim informacijama.

Uz navedene osnovne preporuke, dodatno ukazujemo na sljedeće higijensko sigurnosne mjere u proizvodnji:

- 1) U što većoj mjeri smanjiti bilo kakva putovanja zaposlenika, posebno onih koji rade direktno u proizvodnji odnosno članova obitelji na OPG-ima (ukoliko nisu nužna), a u potpunosti isključiti putovanja u rizična područja kao i kontakte s osobama koje iz takvih područja dolaze;
- 2) Proizvodnju u objektima organizirati na način da se pojedini proizvodni procesi organiziraju u što manjim timovima – skupinama zaposlenika, a sve kontakte između pojedinih skupina zaposlenika svesti na minimum, uz obveznu provedbu higijenskih zaštitnih mjera;
- 3) U kriznim planovima koje bi svaki subjekt u poslovanju s hranom ili hranom za životinje trebao izraditi i primjenjivati, gdje god je moguće, predvidjeti formiranje dva odvojena tima

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane	Preporuke za postupanje s ciljem sprječavanja pojave bolesti COVID-19 – proizvođačima hrane u Republici Hrvatskoj	25.3.2020.
--	---	------------

zaposlenika za svaki dio proizvodnog procesa, kako bi se u slučaju pojave bolesti i izolacije pojedinih zaposlenika (a samim tim i privremene izolacije ostatka tima) proizvodnja mogla nastaviti;

4) Preporuka je u kriznim planovima, koliko je to u mogućnosti, odrediti jasne prioritete proizvodnje, kako bi se u slučaju pojave bolesti među zaposlenicima, proizvodnja ključnih proizvoda odnosno prioriteta proizvodnja mogla neometano nastaviti i s manjim brojem raspoloživih zaposlenika;

5) Općenito odrediti smjernice ponašanja i postupanja djelatnika ovisno o vrsti poslovanja kako bi se smanjio mogućnost prijenosa infekcije (dezinfekcija prostorija, zasebna prehrana, posebni prijevozi zaposlenika, procedure kretanja radnika na način koliko je to moguće u što većoj mjeri osigurati socijalnu distancu...)

6) Prema općim dobrim praksama sigurnosti hrane, sa sirovim mesom, mlijekom ili organima životinja treba postupati pažljivo, kako bi se izbjegla potencijalna križna kontaminacija sirove sa termički obrađenom hranom. Također je, obzirom na specifičnost proizvodnje kod poljoprivrednih proizvođača u kojoj su nužni kontakti sa živim životinjama, važno pojasniti da trenutno nema znanstvenih spoznaja koje bi upućivale na zaključak da se domaće životinje ili kućni ljubimci mogu zaraziti sa SARS-CoV-2, niti postoje dokazi da kućni ljubimci ili druge domaće životinje mogu biti izvor zaraze ljudi sa SARS-CoV-2. Svi djelatnici se trebaju pridržavati preporuka općih mjera zaštite, u koje svakako ulazi i pranje ruku nakon kontakta sa životinjama i životinjskim proizvodima.

U slučaju pojave bolesti:

1. U slučaju pojave bolesti poslodavac i radnik dužni su se u potpunosti pridržavati izdanog rješenja ili drugog odgovarajućeg akta, na način kako to određuje poseban propis, odnosno sukladno uputama zdravstvenih službi.
2. Neobavljanje ugovorenih poslova u navedenom slučaju ne može biti opravdan razlog za otkaz ugovora o radu, niti je radniku dopušteno postupati po uputama poslodavca koje bi

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane	Preporuke za postupanje s ciljem sprječavanja pojave bolesti COVID-19 – proizvođačima hrane u Republici Hrvatskoj	25.3.2020.
--	---	------------

predstavljale ponašanje protivno nalogu iz navedenog rješenja odnosno drugog odgovarajućeg akta. Za vrijeme trajanja samoizolacije, radnik ostvaruje pravo na naknadu plaće sukladno posebnom propisu.

Opće smjernice i preporuke za postupanje u svrhu prevencije od pojave bolesti i u slučaju pojave bolesti:

(Napomena: Svaka tvrtka nužno mora voditi računa o specifičnostima vlastite proizvodnje te iz priloženih smjernica i poznavanja tehnoloških procesa treba odlučiti koje će od navedenih preporuka i u kojem opsegu uključiti u svoj proizvodni proces):

1. **Senzibilizirati i educirati sve zaposlenike o ozbiljnosti situacije**, o pravilima osobne higijene i pravilima prevencije, uvesti preventivne mjere i mjere kontrole na ulasku u proizvodne pogone, **Preporučuje se nošenje zaštitnih maski u slučaju radnika u proizvodnji gdje god je to primjenjivo, obzirom na prirodu poslovanja odnosno rukovanja s hranom.** Smanjiti socijalne kontakte na minimum i uvijek se pridržavati socijalne distance u skladu sa smjernicama HZJZ-a. Također se **preporučuje, gdje je to moguće, dodatno pitati djelatnike o prisutnosti specifičnih simptoma te mogućem nedavnom kontaktu s osobama u samoizolaciji ili pozitivnim na COVID – 19.**

2. **Preraspodjela djelatnika za rad od kuće**, u svim segmentima poslovanja u kojima je to izvedivo, kako bi se kretanja unutar tvrtke svela na neophodni minimum, vozačima koji dolaze na utovar ili istovar robe zabraniti izlazak iz vozila, uz obvezno nošenje jednokratnih zaštitnih maski i rukavica. Svi zaposlenici u proizvodnji i pratećim službama dužni su se javljati pretpostavljenima ukoliko osjete bilo kakve sumnjive simptome, ostati kod kuće i javiti se osobnom liječniku.

3. **Predlažemo ukoliko je to moguće, proizvodni proces organizirati na način da se timovi podijele u što manje podjedinice** (svega par ljudi), po mogućnosti sa što manje komunikacije s timovima u susjednim fazama proizvodnje – kako bi u slučaju pojave bolesti bilo potrebno izolirati minimalan broj djelatnika. *Detaljna podjela proizvodnog procesa u što manje, fizički što je moguće bolje odvojene segmente, ključna je preporuka kako bi se u slučaju pojave bolesti što manji broj zaposlenika našao u obvezi*

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane	Preporuke za postupanje s ciljem sprječavanja pojave bolesti COVID-19 – proizvođačima hrane u Republici Hrvatskoj	25.3.2020.
--	---	------------

provođenja postupka samoizolacije, u fazama kada se bolest eventualno proširi na više djelatnika.

4. **U slučaju pojave oboljelog zaposlenika** radnici koji su bili u smjeni i u bliskom kontaktu s oboljelim osobom javljaju se djelatnicima zdravstvene službe i slijede njihove upute. Provodi se čišćenje i dezinfekcija prostora i opreme u kojem je zaražena osoba boravila, a u proizvodnji se nakon provedenih navedenih postupaka, sukladno odluci i preporukama zdravstvene službe, uključuju zaposlenici koji nisu bili kontakti oboljelog. Pranje i čišćenje prostorija i opreme u kojima je boravila osoba pod sumnjom na zarazu COVID – 19 provodi se sukladno uputi izrađenoj od strane Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Ciscenje-i-dezinfekcija-prostora-u-kojima-je-boravila-osoba-pod-sumnjom-na-zarazu-COVID-19-5.3.2020..pdf>
5. **Ukoliko dođe do pojave većeg broja oboljelih zaposlenika, na više mjesta u proizvodnom procesu, predlažemo ukoliko je to moguće**, proizvodnju usmjeriti na *prioritetne linije proizvoda*, dok će se pojedini segmenti proizvodnje vjerojatno trebati zaustaviti – bitno je pravovremeno odrediti prioritete u slučaju nemogućnosti održavanja kompletne proizvodnje radi nedostatnih kapaciteta, odnosno oboljelih i izoliranih djelatnika.
6. **U slučaju ozbiljnog širenja epidemije**, predlažemo ukoliko je moguće, *razmotriti mogućnost suradnje među pojedinim objektima iste djelatnosti* (npr. klaonice i slični objekti), dođe li do većeg nedostatka educiranih/specijaliziranih odnosno osposobljenih radnika.

KLASA: 322-03/20-01/13
URBROJ: 525-13/0785-20-2

Zagreb, 25. ožujka 2020.

